

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QITUVCHI VA OTA- ONANING HAMKORLIGI: MUAMMO VA YECHIMLAR.

Mirshokirova Gulchehrabonu Shuxrat qizi

Toshkent Kimyo Xalqaro Universitetining

Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi 4 - kurs talabasi

mirshokirovagulchehra@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu tezisda boshlang'ich ta'lim jarayonida o'qituvchi va ota-ona o'rtasidagi pedagogik hamkorlikni tashkil etishning dolzarb muammolari va ularni bartaraf etish yo'llari tahlil qilingan. Shu bilan birga xorijiy va mahalliy olimlarning nazariy qarashlariga tayanilgan holda, ta'lim sifatini oshirishga qaratilgan amaliy tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: ota-ona hamkorligi, boshlang'ich ta'lim, pedagogik hamkorlik, psixologik omillar, ta'lim sifati, oila va maktab.

АННОТАЦИЯ

В данном тезисе анализируются актуальные проблемы организации педагогического сотрудничества между учителем и родителями в процессе начального образования, а также пути их устранения. Вместе с тем, опираясь на теоретические взгляды зарубежных и отечественных ученых, выдвигаются практические рекомендации, направленные на повышение качества образования.

Ключевые слова: сотрудничество с родителями, начальное образование, педагогическое сотрудничество, психологические факторы, качество образования, семья и школа.

ANNOTATION

This thesis analyzes the current problems in organizing pedagogical cooperation between teachers and parents within the primary education process, along with methods for their resolution. Furthermore, drawing upon the theoretical perspectives of foreign and local scholars, practical recommendations aimed at enhancing the quality of education are proposed.

Keywords: parent cooperation, primary education, pedagogical cooperation, psychological factors, education quality, family and school.

KIRISH

Bugungi kunda boshlang'ich ta'lim va yuqori ta'limlarda ham ota-ona va o'qituvchi hamkorligi eng keng muhokama qilinayotgan mavzulardan biri bo'lib kelmoqda. Shu o'rinda ushbu bosqich o'quvchi yani farzandning ham ilk qadamlari hisoblanadi. Ota onaning farzandi maktab eshikalriga ilk qadamlarini qo'yar ekan, uning uchun katta hayot eshiklari birma bir ochilib boradi. Ushbu eshikga qadam qo'yishi uchun albatta ota-ona va ustozning yordami katta. Abdulla Avloniy bobomiz aytganidek o'zbek milliy pedagogikasining asoschilaridan biri bo'lgan alloma farzand tarbiyasida oila va ustozning roli haqida shunday deydi: *"Tarbiya biz uchun yo hayot — yo mamot, yo najot — yo halokat, yo saodat — yo falokat masalasidir"*. Avloniy tarbiyaning uch yo'nalishi (badaniy, fikriy, axloqiy) faqatgina ota-ona va muallimning o'zaro hamjihatlikdagi harakati bilan to'laqonli amalga oshirishini ta'kidlagan.[\[1\]](#) Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchi va ota-onaning o'zaro samarali muloqotini yo'lga qo'yish ta'lim sifatini oshirishning bosh omillaridan biri hisoblanadi. Biroq, amaliyotda ushbu ikki tomon o'rtasida

muloqot yetishmasligi va mas'uliyatni his etmaslik kabi bir qator tushunmovchiliklar ko'zga tashlanmoqda.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki ota-ona va o'qituvchi o'rtasidagi hamkorlikda bir qancha muammolar sabab ekanligini, ular quyidagilar;

1.E'tibor va vaqtni yetishmasligi- ota-ona iqtisodiy tarafdin barini qilishga harakat qiladi va farzandga kelganda e'tiborsizlik qilib ahamiyat berilmaydi. O'qituvchi tarafdin esa bolalar soni ko'pligi sababli vaqtni yetishmasligi kuzatilishi mumkin.

2.Mas'uliyatni yetishmasligi- ya'ni ta'lim va tarbiyani butunlay maktab qaramog'iga yuklab qo'yish sababli yuzaga keladi.

3.Baholashda nizolar- bahodan norozilik holatlari ota onalar o'rtasida kuzatilishi mumkin.

4.Psixologik bosim- Xaddan tashqari bolaga bosim qilish, baqirish unga psixik qo'rquv va tramvalarga sabab bo'lishi mumkin.

Dunyo allomalari ham ushbu muammo bo'yicha bir qancha tadqiqot va munozaralar olib borishgan. Bulardan L.Vygotskiy bolaning kognitiv rivojlanishi kattalar bilan muloqot va birgalikdagi o'rganish jarayonida shakllanishini ta'kidlaydi. J.Bruner esa o'qituvchi va ota-onani bolaning bilim binosini tiklashda vaqtinchalik tirgak — “skaffolding” (qurilish havzasi) vazifasini bajaruvchi kuchga o'xshatgan. G'.Yuldashev esa ta'kidlaganidek, “Tarbiyaviy birlik qonuniyati”ga ko'ra, maktab va uyda qoidalar bir xil bo'lmasa, bola ichki ziddiyatga duch keladi. Bolada yuqorida sanab o'tilgan muammolar paydo bo'lishi mumkin.

Ushbu muammolarga yechim sifatida birinchi navbatda maktabning ilk kunidanoq o'qituvchi ota-onalarga o'z vazifalarini tushintirishi lozim. Masalan: bolalarga berilgan topshiriqni doimiy tarzda nazorat qilish.Ularda

nima muammolar kuzatilyapti, ya'ni vazifalarni bajarishda qaysi mavzularda qiyinchiliklar kuzatilayotgani haqida ma'lumot berib turish. Ikkinchidan, baholash tizimi qanday? Ya'ni, o'quvchi qancha savol yoki vazifaga to'g'ri javob topsagina shunga yarasha baho qo'yilishi haqida ma'lumot berish zarur. Uchinchidan, ota-ona uchun faqat xato yoki muammo emas, yutuqlarni aytib turish. Ota onalar majlislarida boalarni aybini emas, ular shu kunga qadar nimalarga erishishdi va ularga nimalar qiziq ekanligi haqida ota-onalar bilan ochiq suhbat olib borish. Bu uchun ota onalar klublarini tashkil etish ham ularda qiziqish yaratishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda o'qituvchi va ota-ona hamkorligi xuddi parvoz qilayotgan qushning ikki qanotiga o'xshaydi, qaysidir qanoti jarohatlansa yoki qimirlamasa, qush osmonda parvoz qila olmaydi. Har ikki tomon teng va bir yo'nalishda harakat qilsagina, qush xavfsiz o'z manziliga yeta oladi va yuqori natijalarga sabab bo'ladi.

Adabiyotlar:

1. Turdaliyeva X. Boshlang'ich ta'limda o'qituvchi va ota-ona hamkorligini mustahkamlash.
2. Normurodova S. M. Boshlang'ich ta'limda o'qituvchi va ota-onalar hamkorligi. Farzand muvaffaqiyatlari siri.
3. Yuldashev G'. N. Boshlang'ich maktabda o'qituvchilar va ota onalar o'rtasidagi samarali o'zaro hamkorlikning qonuniyatlari, tamoyillari, psixologik va pedagogik shartlari.
4. Xurramova S. M. Ota-onalar va o'qituvchining hamkorligi – ta'lim sifatini oshirish omili.

Foydalanilgan manbalar:

1. Vygotsky, L. S. *Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes*. Harvard University Press.

2. Bruner, J. *The Process of Education*. Harvard University Press. (*Skaffolding — "qurilish havzalari" pedagogik modeli*).
3. Piaget, J. *The Psychology of Intelligence*. Routledge. (*Bolani "kichkina olim" sifatida atrof-muhitni mustaqil kashf etishi konsepsiyasi*).
4. Gowrie NSW Thought Leadership: Vygotsky Theory.
5. Education Blog: Vygotsky's Sociocultural Theory in Class.
6. EBSCO Research Starters: Social Development Theory.